

'káposzták és királyok', sőt: számok és kötelességek, lehetőségek és ujjcsettintések, esztétikai tapasztalat és halál." (Sellars, 1963, 1.) Az a tudás, amellyel, a filozófiát művelendő, rendelkezünk kell, mondja azután Sellars, és itt már igencsak felvillannak a Nánay által feszegetett kérdések, „bizonyos értelemben teljességgel a szaktudományok tartományába tartozik. A filozófiának, fontos értelemben, nincs sajátos tárgya... Ha a filozófusok rendelkeznének sajátos tárggyal, átadhatnák azt szakemberek új csoportjának, mint ahogyan más sajátos tárgyakat átadtak nem-filozófusoknak az elmúlt 2500 év során, először a matematikát, újabban a pszichológiát és szociológiát, jelenleg pedig az elméleti nyelvészet bizonyos aspektusait. Ami a filozófiát jellemzi, az nem a sajátos tárgy, hanem a cél, hogy minden szaktudomány tárgyát illetően tájékozódni tudjunk." (Sellars, 1963, 2.) Majd így folytatja: „Az 'egészre vetett pillantás' az, ami a filozófiai vállalkozást kitünteti. Mert egyébként a filozófus kevéssé különbözik a kitartóan önmagára reflektáló szaktudóstól; a történet-filozófus a kitartóan önmagára reflektáló történésztől. Abban a mértékben, ahogyan a szaktudóst nem annyira az foglalkoztatja, hogy a maga területén kérdéseket tegyen fel, és megválaszolja azokat, hanem inkább az, hogy a maga szaktudósi munkája miképpen függ össze más intellektuális törekvésekkel, helyénvaló öt filozofikus hajlandóságúnak nevezni." (Sellars, 1963, 3.)

Sellars amúgy az általa már az 1930-as években olvasott Charlie Dunbar Broad

nyomdokaiban jár. A *Science, Perception and Reality* cím nyilvánvalóan *Broad Perception, Physics and Reality* című, 1914-ben megjelent munkájára utal. (Broad, 1914) Ami ennél persze érdekesebb, az az, hogy Sellars filozófiáfelfogása Broad 1923-ban kiadott *Scientific Thought*-ját visszhangozza. Nánayt már Broad is előlegezte, ha szabad így fogalmaznom. Broad így írt: „A filozófia legalapvetőbb feladata abban áll, hogy megragadja a fogalmakat, amelyeket a mindennapi életben és a tudományban használunk, elemezze azokat, és így meghatározza pontos jelentésüket és kölcsönös viszonyaikat. [...] Persze a szaktudományok bizonyos mértékig világossá teszik az általuk használt fogalmak jelentését. [...] Ám a szaktudományok a maguk fogalmainak jelentését csak addig tárgyalják, ameddig ez saját speciális céljaik szempontjából szükséges. Az ilyen tárgyalás esetleges számukra, viszont a filozófia lényegét alkotja... Amint a szaktudós a maga tudományának fogalmait alapos és távolságtartó módon kezdi tanulmányozni, azt mondjuk, hogy nem annyira a kémiát vagy a fizikát tanulmányozza, hanem a kémia vagy a fizika filozófiáját.” (Broad, 1923. 16. sk.) Nánay azt mondja, hogy mára felnőtt egy filozófusgeneráció, amely odafigyel a tudomány eredményeire. Az a benyomásom, hogy ama filozófusgeneráció egyidős a filozófiával.

Kulcsszavak: *filozófiatörténet, fogalomelemzés, mindennapi gondolkodás, Wilfrid Sellars, Charlie Dunbar Broad*

IRODALOM

- Broad, Charlie Dunbar (1914): *Perception, Physics and Reality*. Cambridge University Press, London
 Broad, Charlie Dunbar (1923): *Scientific Thought*. Harcourt, Brace and Co., New York

- Nánay Bence (2011): Filozófia és tudományok: Vitaindító. *Magyar Tudomány* 12, 1493–1498.
 Sellars, Wilfrid (1963): *Science, Perception and Reality*. Routledge & Kegan Paul, London

A jövő tudósai

Tisztelt Olvasó!

A kutatók utánpótlásával – fiatal tudósokkal foglalkozó melléklet harmincötödik számában *Alföldi István* és *Szedlmayer Bea* írását olvashatják a Neumann János Számítógéptudományi Társaság munkájáról. Kérjük, ha a nők tudományban betöltött helyzetével

vagy az ifjú kutatókkal kapcsolatos témában bármilyen vitázó megjegyzése vagy javaslata lenne, keresse meg a melléklet szerkesztőjét, Csermely Pétert az alábbi e-mail címen.

Csermely Péter
 az MTA doktora

(Semmelweis Egyetem, Orvosi Vegytani Intézet)
 Csermely.Peter@med.semmelweis-univ.hu

A JÖVŐ INFORMATIKUSAI ÉS A NEUMANN TÁRSASÁG

Az NJSzT

Az 1968-ban alapított Neumann János Számítógéptudományi Társaság (NJSzT) a hazai informatikai élet máig meghatározó közhasznú egyesülete. Több évtizedes múltja predestinálja arra, hogy a múlt értékeit őrizve, a jelenhez alkalmazkodva, és az információs társadalom jövőjét alakítva a „3I”: az *infrastruktúra*, az *igény* és az *ismeret* alkotta hármas egység jegyében végezze munkáját. A tudományos munka mellett gondot fordít világszínvonalú informatikatörténeti gyűjtemény létrehozására (Szeged, Agóra Pólus) éppúgy, mint az informatikai írástudás társadalmi méretű elterjesztésére (Európai Számítógép-használói Jogositvány, ECDL-program), illetve az informatika szakma utánpótlásának támogatására, a *tehetség gondozásra*.

Tehetség gondozás

Az NJSzT, illetve annak 1999-ben alakult Tehetség gondozási szakmai közössége 1985

óta (az első Nemes Tihamér Országos Középiskolai Számítástechnikai Tanulmányi Verseny megrendezése óta) továbbra is minden évben megszervezi a már hagyományos *országos informatikai diákversenyeket*: a Logo Országos Számítástechnikai Tanulmányi Versenyt, a Nemes Tihamér Országos Középiskolai Számítástechnikai Tanulmányi Versenyt és a Nemes Tihamér Országos Középiskolai Alkalmazói Tanulmányi Versenyt. Részt vesz továbbá az Informatikai Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny lebonyolításában, működteti az országos tehetséggondozási szakkörrendszert, és hagyományaihoz hűen végzi a legtehetségesebb diákok felkészítését a nemzetközi és közép-európai informatikai diákolimpiákra. A soron következő Közép-európai Informatikai Diákolimpia (CEOI) házigazdája 2012-ben a Neumann János Számítógéptudományi Társaság. (Tata, 2012. július 6–13.) A 2012. évi Nemzetközi Informatikai Diákolimpia (IOI) helyszíne pedig Milánó (Olaszország).

A **Neumann János Tehetséggondozó Program** keretében tartott kétéves regionális (megyei vagy városi, városkörnyéki) szakkö-

röket a Regionális Tehetségondozó Centrumok (RTC) szakértő tanárai tartják, mellettük segítséget nyújtanak, illetve folyamatos minőségbiztosítási feladatot vállalnak az NJSzT Tehetségondozási szakmai közösségének tagjai. Ezek az RTC-k egy vagy több középiskolához tartozhatnak. Az országos szakkört Budapesten, az ELTE-n tartják.

A Neumann János Tehetségondozó Program

A 80-as évek második felében az iskolaszámítógép-program, a mikroszámítógépes klubok és más rendezvények hatására az iskolákban (is) pezsgő volt a számítástechnikai élet. A 90-es évek elején az internet megjelenése, majd a *Sulinet* program váltott ki hasonló érdeklődést és aktivitást. Az informatika megsokkottá válásával az érdeklődés csökkenni látszik, miközben ma már a társadalom szinte minden rétegének szüksége van informatikai ismeretekre, a jól képzett, sokoldalú informatikusok iránti igény pedig dinamikusan nő.

A 90-es évek közepéig a magyar diákok kiemelkedő sikerrel szerepeltek a nemzetközi informatikai diákolimpiákon, azóta csökkent az eredményességük. Ennek számos oka lehet, többek között

- az iskolákban nőtt a számítógépi programok használatát előtérbe helyező oktatás aránya a problémamegoldás, algoritmi-zálás kárára,
- a középiskolákban a szakkörvezetésért a tanárokat nem honorálják, ezért a diákoknak kevesebb lehetőségük van (a tanári segítség mellett folyó) önfelkészítő, önképzőköri munkára,
- nincsenek országos és alig vannak regionális informatikai önképzőkörök, tehetségondozó tanfolyamok, ahol a tehetséges diákok rendszeresen találkozhatnak,
- nem megfelelő a diákolimpiákon részt vevő

diákok felkészítése: kevés rá az idő, kevesen tartják a felkészítőt, a felkészítés idejére a résztvevők nem vonulnak el, nem mentesülnek napi feladataik alól stb.,

- a világ számos országában (a Nemzetközi Informatikai Diákolimpián 2000-ben már hetven ország diákjai vettek részt!) vannak tehetségondozó szakkörök, felkészítő táborok, többfordulós válogatóversenyek stb.

Ezzel párhuzamosan az egyetemeken, főiskolákon érezhetővé vált, hogy csökkenni a felvételi ponthatárok, csökken a felvételizők tudása; és ami a legfontosabb: a végzés után várható magas fizetés sem tette annyira népszerűvé az informatikai szakokat, mint az várható lenne. Ez arra utal, hogy a középiskola lényegében elvesztette az informatikai szakmákra irányuló motiváló szerepét, ami néhány éven belül igen hátrányosan érintheti a magyar szoftverfejlesztő cégeket.

A magyar diákok diákolimpiai sikere nem öncél, a tehetségondozás nem csak a legtehetségesebbeknek szól: a magyarországi informatika, a természettudományos és általában a közoktatás jó hírének egyik fontos eleme a sikeres diákolimpiai szereplés, amely ugyanakkor a hazai átlagot is felfelé húzza, mert a többség számára kihívást jelent, a tehetségondozás pedig példát ad, irányt mutat.

Formai megvalósítások

A tehetségondozás négy pillére:

- regionális tehetségondozó foglalkozások szervezése (az ország harminc városában, két éven keresztül, évente hat-nyolc alkalommal a régió legtehetségesebb 9–11. osztályosai számára),
- országos tehetségondozó foglalkozások szervezése (az ország két-három városában, évente hat alkalommal a legtehetsé-

gesebb 11–12. osztályosok, illetve az olimpiai válogatóverseny résztvevői számára),

- diákolimpiai válogatóversenyek és felkészítő táborok szervezése (válogatóverseny és a felkészítés összekötése),
- diákolimpiai válogatóversenyek és felkészítő táborok szervezése (más tantárgyakhoz hasonlóan e kettő összekötése, kétszer egyhetes felkészítéssel).

Tananyag

Az NJSzT Tehetségondozási Szakosztálya kidolgozta a szakkörök tematikáját, amelynek alapján az összes Regionális Tehetségondozó Centrumban egységes képzési rendszer alapján folyik az oktatás. A szakköri foglalkozások négy-öt tanóra hosszúak, a témától és a csoport haladási sebességétől függően. A résztvevők minden alkalommal egy 8–12 oldalas könyvecskét kapnak az adott foglalkozás témájáról. A könyveket a Tehetségondozási Szakosztály tagjai írják, sokszorosításuk és a helyszínrre juttatásuk az NJSzT feladata.

Országos Tehetségondozó Centrumok

Feladatuk az országos szakkör lebonyolítása. Az országos szakkör résztvevőit a Regionális Tehetségondozó Centrumok, valamint az NJSzT Tehetségondozási Szakosztályának vezetői választják ki. Tananyaga a regionális szakkörök anyagára épít, közelít a nemzetközi versenyeken előforduló feladattípusokhoz.

A szakköröknek a képzésben részt vevő egyetemeken biztosítanak helyet. A résztvevők száma hatvan-nyolcvan fő, ami körülbelül megegyezik az Informatika OKTV országos döntőjében részt vevők számával.

Egyéb országos és nemzetközi versenyek

A szakmai közösség az NJSzT anyagi támogatásával segíti egyéb, informatikához kap-

csolódó versenyek (pl. a Szekszárdi Neumann János Nemzetközi Tehetségkutató Programtermék Verseny) megrendezését is, illetve támogatja nemzetközi versenyeken magyar versenyzők részvételét. Ez utóbbinak jó példája a *First Lego League* robotépítési és programozási verseny, amelynek 2011. évi hazai döntőjéről első helyeztekként a csongrádi Batsányi János Gimnázium LegoRockers csapata jutott tovább a Gdanskban megrendezett nemzetközi döntőbe. A csapatot az NJSzT Robotika szakmai közössége készítette fel a versenyre, részvételük a döntőn szintén az NJSzT támogatásával történt.

Egyéb támogatási formák

A legjobb dolgozatok jutalmazásával az NJSzT továbbra is támogatja a *tudományos diákköri tevékenységet* a felsőoktatási intézményekben; társszervezőként és támogatóként szerepet vállal *diplomaterv-, szakdolgozat- és disszertáció-pályázatok* kiírásában, *országos szakmai versenyek* – többek között a már hagyományosnak tekinthető 24 órás programozói verseny és a regionális ACM-verseny – szervezésében és értékelésében.

Szakmai közösségeink és a fiatalok

Az NJSzT alkotó szakmai közösségei is egyre inkább építenek a fiatal szakemberek érdemi szakmai hozzájárulására. Különös tekintettel arra, hogy e közösségek legtöbbször szakterülete a fiatalabb generációk jelenét és jövőjét meghatározó téma, fontos, hogy az érintettek maguk is részt vegyenek jövőjük formálásában. Az NJSzT különösen a következő területeken várja fiatalok bekapcsolódását is:

e-Learning szakmai közösség

Az e-Learning módszerek és tananyagok az információs társadalom lehetőségeiből és

igényeiből fakadnak. Mivel az eredmények csupán néhány éves – esetleg egy évtizedes – múlta tekintenek vissza, természetes, hogy a téma legjobb hozzáértői között ott lehetnek azok is, akik már az „információs társadalom gyermekeiként” kerültek ki az iskolából.

A szakmai közösség kiváló lehetőséget nyújt a témában való elmerülésre, új kezdeményezések felkarolására, olyan rendezvényeken való részvételre (illetve azok szervezésére), amelyek célja az e-Learning magyarországi népszerűsítése, az e-Learning technikák, szabványok, alkalmazások és módszertani megoldások széles körű ismertetése. A közösség szakmai tanácsadással, illetve külső konzulensek biztosításával támogatja az e-Learninggel foglalkozó diplomamunkák és PhD-dolgozatok megírását és publikálását.

Ergonómiai tervezés mindenkinek (HCI&DfA) szakmai közösség

A szakmai közösség az informatikának olyan területével foglalkozik, amely szintén nagyon „friss”: Magyarországon az elmúlt (két) évtizedben a *Human Computer Interaction*, valamint a *Design for All* megtalálta a maga szerepét az informatikai és műszaki tudományokban, a gazdaságban, az oktatásban, a felhasználóbarát termékek és szolgáltatások fejlesztésében és még számos egyéb multidiszciplináris területen.

Az alapítást kezdeményezők úgy látták, hogy Magyarországon az NJSzT keretein belül a területnek megfelelő szakmai-szervezeti fórumot kell teremteni, hogy folyamatos és állandó lehetőség legyen a kitűzött tudományos és társadalmi célok megvalósítására. A közösséghez való csatlakozással a fiatalok számára lehetőség nyílik a HCI&DfA eszközeinek, fejlesztési és felhasználási módszereinek megismerésére és megismertetésére, az

ezekkel kapcsolatos technikai, pedagógiai, pszichológiai, szoftver-ergonómiai és szociológiai kérdések megvitatására, hazai és külföldi tapasztalatok, eredmények bemutatására és megismerésére. A szakmai közösség szeretné segíteni többek között a HCI&DfA oktatási területeken történő alkalmazását, az EDeAN-hálózatban való magyar részvételt és az IKT használatának akadálymentesítését is.

Fogyatékkal élők támogató szakmai közösség

A szakmai közösség célja, hogy fórumot teremtsen a fogyatékkal élők (érzékszervi, testi, értelmi fogyatékosok, beszédzavarokkal küszködők) számára az informatika megismerésére, az egyes fogyatékosági ágazatok informatikai szakembereinek továbbképzésére, és megteremtse azokat az eszközöket, amelyekkel megkönnyíthető integrálódásuk az információs társadalomba.

Az együttműködés lehetőségeit a speciális kiegészítő eszközök, az alkalmazott szoftverek bemutatásával, konzultációk, előadások, intézménylátogatások szervezésével valósítja meg. Ezen a területen kiemelten nagy szükség van a fiatal újító és elkötelezett informatikus szakemberek aktív közreműködésére.

Gazdaságinformatikai Kutatási és Oktatási Fórum (GIKOF)

A Gazdaságinformatikai Kutatási és Oktatási Fórum küldetése egyfelől, hogy segítse a gazdaságinformatikus egyetemi szakokat (BSc, MSc szintek, doktoranduszképzés) oktató intézmények szakmai együttműködését; és segítse a tematikák egységesítésének és az együttoktathatóság feltételeinek megteremtését is; másfelől pedig támogassa a gazdaságinformatikus-képzéssel, az üzleti alkalmazások fejlesztésével és a kutatásokkal kapcsolatos eredményekről beszámoló szakkikkek publi-

kálását. Évről évre megrendezendő konferenciáin lehetőséget biztosít fiatal diplomások, illetve egyetemi/főiskolai hallgatók eredményeinek közzétételére is.

Informatikai Kutatást és Oktatást Népszerűsítő Kör (IKON)

A szakosztály 2003-ban alakult, a korábban az ELTE-n működő IKON elsősorban informatikatanárokból álló hallgatói közösségből. Fő célja az informatikatanár szakos hallgatók szakmai munkájának segítése. A kör szándéka szerint lehetőséget kíván teremteni iskolákban szakkörök tartására, segíteni a hallgatóknak eljutni a szakmai konferenciákra, ahol előadóként és résztvevőként megismerkedhetnek ennek a gyorsan fejlődő tudományterületnek az újdonságaival. A szakosztály az ELTE-n kívül a Debreceni Egyetem és a Szegedi Tudományegyetem hallgatóit és oktatóit is bevonja a munkába.

Informatikatörténeti Fórum (ITF)

Az ITF célja az informatika történetével kapcsolatosan különböző helyeken és célokkal folyó kutatási, emlékmegőrzési és bemutatási tevékenységek segítése, találkozási lehetőségek és vitafórum biztosítása, népszerűsítése. A közösség kiváló fórumot teremt az idősebb és a fiatalabb generációk együttműködéshez: a múlt értékeinek a jelenbe-jövőbe történő áthagyományozásához.

Junior Tagozat

Az NJSzT Junior tagozatának célja kifejezetten az ifjabb korosztály bevonása a szakmai közéletbe, számukra együttműködési lehetőségek biztosítása tapasztalatcserére építő rendezvények segítségével. A közösség együttműködik a Magyar Villamosmérnök- és Informatikus-hallgatók Egyesületével (MAVE),

és támogatja az évtizedes hagyományra visszatekintő BME Nemzetközi 24 órás Programozóversenyt is.

Szintén a MAVÉ-val együttműködve aktívan részt vesz informatikus hallgatókat célzó, naprakész, gyakorlati tudást átadó tanfolyamok szervezésében. Ezen szakmai tanfolyamok keretében a hallgatók olyan tudásra tehetnek szert, mely a hazai felsőoktatás keretein belül egyelőre egyáltalán nem, vagy csak korlátozott mértékben elérhetőek.

Képfeldolgozók és Alakfelismerők Szakosztálya (KÉPAF)

A szakmai közösség alapvetően a digitalizált képek számítógépes feldolgozásával és felismerésével kapcsolatos tudományos kutatások, fejlesztések és új számítógépes termékek számára biztosít szakmai fórumot.

Az NJSzT-n keresztül kapcsolódik nemzetközi társ szervezetekhez, köztük az *International Association Pattern Recognition* (IAPR) szervezethez. A KÉPAF két évente országos konferenciát szervez. Saját alapítású elismeréssel, a Kuba Attila-díjjal ismeri el a tehetséges fiatal kutatók eredményeit.

Közoktatási Szakosztály

A szakmai közösség az informatika és egyéb tantárgyakat tanító tanárok számára hivatott fórumot biztosítani az informatika oktatási kérdéseiben való együttműködéshez, az IKT tantárgyi és azon túlmutató lehetőségeivel való megismertetésük és segítségük révén. Játékos vetélkedőket, versenyeket, összejöveteleket és fórumokat szervez, amelyek az ismerkedés mellett az aktivitást is elősegítik. Közreműködik hazai és nemzetközi szakmai szervezetek munkájában.

Évek óta szerkeszti a *Ponticulus Hungaricus* webfolyóiratot (<http://www.ponticulus>).

hu), portált üzemeltet (<http://njszt-kozokt.inf.elte.hu>), és évente megújuló versenykínálattal igyekszik az innovatív IKT-eszközökkel megismertetni a közoktatást. Nemzetközi szinten, szorosan együttműködik az IFIP Oktatási Bizottságával (<http://www.ifip-tc3.net>). A közösség minden, az oktatás iránt elkötelezett tanárt, oktatási szakembert vár soraiba.

Logo szakmai közösség

A szakosztály célja, hogy támogassa a képességek, készségek fejlesztésére alkalmas programok, taneszközök elterjesztését és használatát a közoktatásban. A *Logo* programnyelv a kognitív és szociális képességek fejlesztésének egyik fontos eszköze, ezért az oktatás tervezésekor kiemelt prioritást érdemel az oktatás minőségének fejlesztése és a problémamegoldás eszközeként használható programnyelvek elterjesztése érdekében. Az informatika-oktatás prioritásaihoz és az aktuális fejlesztésekhez illeszkedő módon a szakmai közösség tagjai rendszeresen vállalnak előadásokat, módszertani bemutatókat, pedagógustovábbképzéseket. A témával kapcsolatos tapasztalatokat, eredményeket hazai folyóiratokban, könyvekben publikálják.

Mesterséges Intelligencia Szakosztály (MI)

A szakmai közösség célja a mesterséges intelligencia (MI) területén működő hazai kutatók, fejlesztők, alkalmazók és oktatók tevékenységének összefogása, a tagok nemzetközi tudományos közéletben való részvételének támogatása. Rendszeres szemináriumai fórumot biztosítanak a mesterséges intelligencia különféle területeit művelő hazai szakemberek számára mind a saját eredmények bemutatására, mind pedig a mesterséges intelligencia jellegzetes módszereinek, a hazai és a nemzet-

közi eredményeknek a megismertetésére. A szakosztály az NJSzT-n keresztül kapcsolódik a nemzetközi társszervezetekhez, köztük az európai MI-közösséget képviselő *European Coordinating Committee for Artificial Intelligence* (ECCAI) szervezethez. A szakmai közösség nyitva áll minden olyan fiatal szakember és/vagy érdeklődő számára is, aki a mesterséges intelligencia témakörében tevékenykedik.

Micro Worlds Logo Szakosztály

A szakmai közösség célja a pedagógia, ezen belül a Logo-pedagógia fejlesztése és terjesztése, a *Micro Worlds Logo* és más hasonló szellemiségű programok eljuttatása az iskolákhoz, az ezekhez kapcsolódó segédanyagok elkészítése és az oktatásban való terjesztése. Tapasztalatairól évente konferenciát szervez (*HungaroLogo* konferencia).

MultiMédia az Oktatásban (MMO)

A kifejezetten a fiatalabb generációhoz köthető tudományterületet képviselő szakmai közösség olyan új tagok jelentkezését várja, akik a multimédia eszközeit, fejlesztési és felhasználási módszereit szeretnék megismerni, vagy ezen a területen szeretnék tudásukat kamatoztatni. A közösség rendezvényein lehetőség nyílik az ezekkel kapcsolatos pedagógiai, pszichológiai és módszertani kérdések megvitatására, hazai és külföldi tapasztalatok, eredmények bemutatására és megismerésére is.

Az NJSzT-MMO hivatalos kétnyelvű elektronikus szakmai folyóirata a *Journal of Applied Multimedia* (JAMPAPER – www.jampaper.eu). A szakosztály által adományozott elismerések: *Multimédia az oktatásban gyűri – tananyag-díj, képzés-díj és életmű-díj* valamint a *Multimédia az oktatásban örökös tag* elnevezésű díjak.

Orvosbiológiai Szakosztály

A fiatal szakemberek mind nagyobb számban való csatlakozására számító szakmai közösség célja, hogy fórumot biztosítson a számítástechnika orvosi és biológiai alkalmazásaival foglalkozó szakembereknek, tájékoztatást nyújtson a hazai kutatási, fejlesztési és alkalmazási projektekről.

Aktuális tématerületek:

- az intelligens otthoni monitorozás és terápia metodikai kérdései,
- bioelektromos képalkotók a szív-, és agyvizsgálatokban,
- a neurológiai modellezések matematikai alapjai,
- elektronikus páciensrekordok használata az egészségügyben.

Robotika szakosztály

A Robotika szakmai közösség legfőbb feladata, hogy összefogja a robotika iránt érdeklődőket. A szakosztály törekszik a robotika és a társterületek közötti együttműködés megvalósítására, a hatékony, eredményes jelenlétre a hazai és nemzetközi szakmai közéletben.

Célja továbbá a robotikához kapcsolódó témakörök népszerűsítése, a diákok, kutatók, és a szakemberek bevonása a szakmai közéletbe. Rendszeresen szerveznek országos és nemzetközi robotika témájú versenyeket, diákok számára is.

Információforrás

Az NJSzT interaktív honlapjával naprakész információt nyújt a diákoknak a társaság életéről, az informatika világról, az aktuális (tovább)képzési lehetőségekről és rendezvényekről. A diákoknak lehetőséget ad arra is, hogy munkájukról, eredményeikről a társaság honlapján (www.njszt.hu) heti rendszerességgel

elektronikus hírlevelében, illetve nyomtatott hírlevelében, a *Mi Újság*-ban számoljanak be. A diákok számára az NJSzT saját rendezvényein a részvételt kedvezményessé, legtöbbször ingyenesé teszi.

Informatikai diákolimpiák

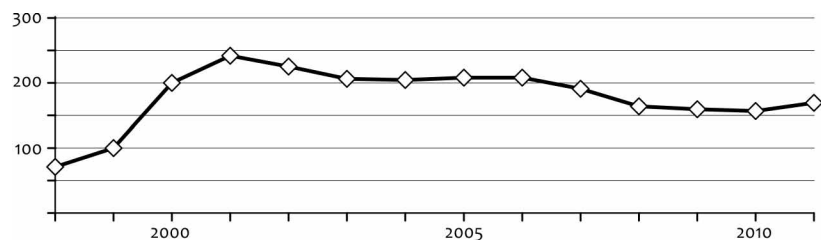
Az első Nemzetközi Informatikai Diákolimpiát (International Olympiad in Informatics – IOI) 1989-ben rendezték meg az UNESCO támogatásával. Az első versenyen Szófiában tizenhárom ország, egy évvel később Minszkben már huszonöt, 1992-ben Bonnban pedig negyvenhat ország vett részt, négy-négytagú csapatokkal.

A gyorsan népszerűvé váló verseny láttán a román delegáció 1993-ban felvetette, hogy meg kellene rendezni a közép-európai országok hasonló versenyét, és 1994-re meg is hívta Ausztria, Csehország, Horvátország, Lengyelország, Magyarország, Szlovákia és Szlovénia csapatait.

A Közép-Európai Informatikai Diákolimpiát (*Central-European Olympiad in Informatics* – CEOI) hivatalosan nyolc közép-európai ország kezdeményezte 1994-ben a Nemzetközi Informatikai Diákolimpián (IOI) szereplők közvetlen utánpótlásának versenyztetésére.

Az alapítók: Ausztria, Csehország, Horvátország, Lengyelország, Magyarország, Románia, Szlovákia, Szlovénia. Az elmúlt évben az alapítók köréhez csatlakozott Németország, az alapítók közül azonban kizárták Ausztriát és Szlovéniát. CEOI eddig a következő országokban volt:

1994: Románia (Kolozsvár), 1995: Magyarország (Szeged), 1996: Szlovákia (Pozsony), 1997: Lengyelország (Nowy Sacz), 1998: Horvátország (Zadar), 1999: Csehország (Brno), 2000: Románia (Kolozsvár), 2001: Magyar-

1. ábra • Logo OSzTV iskolák száma

ország (Zalaegerszeg), 2002: Szlovákia (Kassa), 2003: Németország (Münster), 2004: Lengyelország (Rzesow).

Az NJSzT rendezte meg 1996-ban Veszprémben ötvennégy ország legtehetségesebb informatikus diákjainak éves seregszemléjét, a VII. Nemzetközi Informatikai Diákolimpiát. Házigazdája volt 2001-ben Zalaegerszegen a Közép-Európai Informatikai Diákolimpiának, és a nemzetközi versenybizottságtól elnyerte a 2012-es CEOI rendezési jogát is (Tata, 2012. július).

Logo OSzTV

A Nemes Tihamér Országos Középiskolai Tanulmányi Versenyhez csatlakozva a Neumann János Számítógép-tudományi Társaság (NJSzT) és az Informatika-Számítástechnika

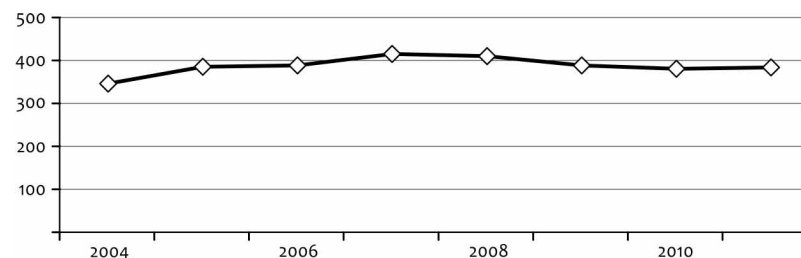
Tanárok Egyesülete (ISzE), az oktatásért felelős minisztérium támogatásával Logo programozási versenyt hirdet 1998 óta minden évben négy korcsoportban, a 3. osztálytól egészen a 10. osztályig.

Nemes Tihamér OKSZTV

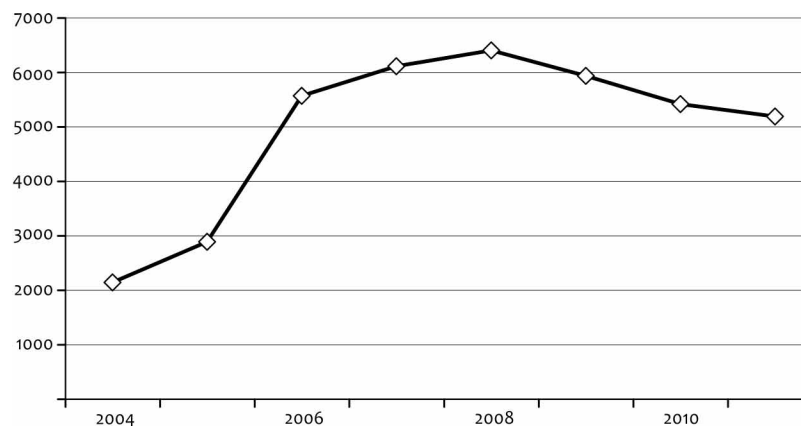
Az NJSzT Tehetségondozási szakmai közössége által szervezett és felügyelt verseny elsődleges célja, hogy az általános és a középiskolák tanulóinak lehetőséget adjon programozási ismereteik és képességeik összehasonlítására. A versenybizottság nyílt, szívesen látják mindazok észrevételeit és részvételét a versenyek céljának meghatározásában, előkészítésében és megszervezésében, akik ezt társadalmi munkában vállalják, s maguk semmilyen módon nem érdekeltek a versenyben.

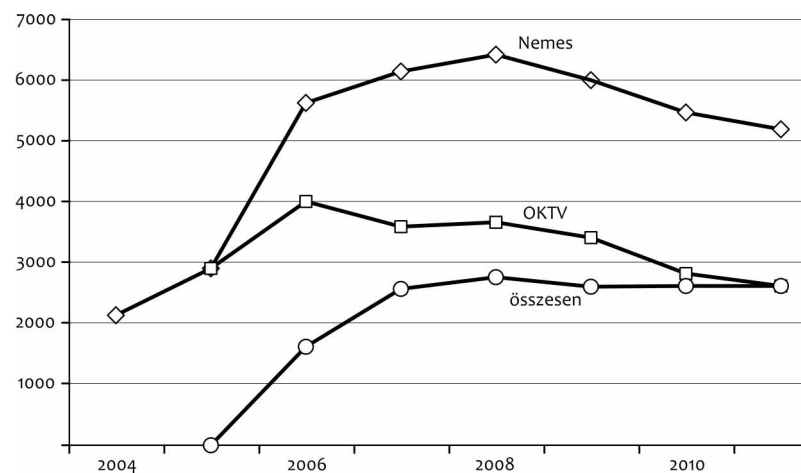
2. ábra • Logo OSzTV-résztevők száma

3. ábra • Nemes Tihamér alkalmazói kategória iskolák száma

4. ábra • Logo OSzTV-résztevők száma

5. ábra • Nemes Tihamér alkalmazói kategória résztvevőinek száma

- I. korcsoport: 5–8. osztályosok
 II. korcsoport: 9–10. osztályosok (illetve a nyelvi előkészítő osztályt végzett 9–11. osztályos tanulók)
 III. korcsoport: a 11–13. osztályosok (egyenlő az OKTV programozás kategóriájával)

Nemes Tihamér OKTV

A középiskolás korosztálynak már a nyolcvanas évek elején szerveztek budapesti, megyei és majdnem országos programozói versenyeket az NJSzT, a SZTAKI, az FPI, a KISZ KB és mások közreműködésével. Az iskolaszámítógép-program és az egyre-másra alakuló mikroszámítógépes klubok hatására 1985-ben végre megszületett az elhatározás, és ennek eredményeként a Nemes Tihamér Verseny.

A 2003/2004-es tanév újdonsága volt, hogy a Nemes Tihamér OKSztV III. korcsoportjából hivatalos Informatika OKTV lett, amely mind lebonyolításában, mind feladat-típusaiban megegyezik a korábbi III. korcsoportos versennyel.

Az Informatika OKTV kezdetektől fogva kétkategóriás volt (programozás, illetve alkalmazás), a Nemes Tihamér Versenyen belül pedig a 2005/2006-os tanévben indul el a 9–10. osztályosok alkalmazói kategóriája.

Írásunkkal igyekeztünk átfogó képet nyújtani az NJSzT tehetséggondozó programjáról, illetve mindazokról a szakterületekről, amelyekben az NJSzT egyrészt a „nagy öregektől való tanulás” lehetőségét nyújtja, másrészt újító energiát, kezdeményezőkétséget vár a fiataloktól. A teljes szakmai paletta ennél persze sokkal színesebb, s a 2012. év különösen nagy jelentőséggel bír: nemcsak informatikai olimpiát szervezünk, hanem kezdeményezésünkre, közreműködésünkkel és jelentős támogatásunkkal megnyílik egy világszínvonalú informatikatörténeti kiállítás is, amely méltó emléket állít az informatika hőskorának, egyben a legmodernebb technikának köszönhetően hidat is ver a „hősök” és a cybergeneráció közé – az élethosszig való tanulás és a múlt értékeinek őrzése jegyében.

Alföldi István

ügyvezető igazgató

(Neumann János Számítógép-tudományi Társaság)

istvan.alfoldi@njszt.hu

Szedlmayer Bea

programmenedzser

(Neumann János Számítógép-tudományi Társaság)

szedl.bea@njszt.hu

Kitekintés

NŐI SZEREPEK A TUDOMÁNYBAN

Nincs egyenlő elbírálás nők és férfiak között a tudományos díjak odaítélésekor sem, állapítják meg amerikai kutató(nők) egy húszéves időszakra kiterjedő felmérés alapján. Az Egyesült Államokban az élő és az élettelen természettudomány, illetve a matematika területén működő tizenhárom tudományos társaság 1991 és 2010 közötti, kitüntetésekre és díjakra vonatkozó adatait gyűjtötték össze, és elemezték.

Noha a második tíz évben az elsőhöz képest közel nyolcvan százalékkal nőtt a női nyertesek száma, a jelöltek számához képest még mindig alacsony volt. További aránytalanságok láthatók a különböző típusú díjak eloszlásában is. Az egyesületi-, adminisztratív-, illetve szervezőmunkáért, sőt még az oktatási tevékenységért adott díjak esetében viszonylag magas a női kutatók aránya, míg a tudományos eredményért kapható díjak között sokkal alacsonyabb.

A kutatók egyebek között a díjakat odaítélő bizottság összetételének hatását is értékelték. Megállapították, hogy az elnök személye kulcsfontosságú: férfi elnökök esetén a díjazottak 95,2 százaléka is férfi volt.

A nemek egyenlőtlen esélyei a kutatómunkában időről időre felvetődik. A tanulmány bevezetőjében idézik azt neurobiológust is, aki dokumentálta tudományos munkássága megítélésének változását, miután negyvenkét

éves korában egy nemet változtató műtét eredményeként női kutatóból férfi kutatóvá vált.

Lincoln, Anne E. – Pincus, Stephanie – Bandows Koster, Janet – Leboy, Phoebe S. The Matilda Effect in Science: Awards and Prizes in the US, 1990s and 2000s *Social Studies of Science*. 2012. 42, 307, DOI: 10.1177/0306312711435830 • <http://sss.sagepub.com/content/early/2012/02/20/0306312711435830>

ÚJ MELANOMAGÉNT TALÁLTAK

Amerikai kutatók festékes bőrdaganatok örökletes anyagának elemzésével olyan új gént fedeztek fel, amely fontos ezen igen agresszív tumorok életében. Michel Berger és munkatársai huszonöt, melanómában szenvedő beteg egészséges és daganatos sejteinek DNS-ét hasonlították össze. Tizenegy esetben az ún. PREX2-gén mutációját azonosították, másik kilenc páciensnél pedig azt találták, hogy az örökletes anyagban ennek a génnek a közelében átrendeződés van. A PREX2-gén egy olyan fehérje termelődését szabályozza, amely csökkenti egy másik, a daganatok keletkezését gátló anyag hatását.

A kutatók azt találták, hogy ha mutáns géneket tartalmazó emberi bőrből származó sejteket juttatnak olyan egerekbe, amelyeket génmódosítással fogékonyra tettek a bőrrákra, a PREX2-gén hat mutációja közül négy